

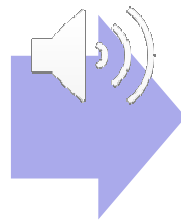
**MUNI
LAW**

Úvod do mezinárodního a evropského práva

Doc. JUDr. David Sehnálek, Ph.D.
david@sehnalek.cz

Obsah přednášky

Obečně k
institucím a
nadstátnosti

Charakteristika
jednotlivých
institucí EU

Instituce Evropské unie

Otázky:

Jak se nadstátnost projevuje v organizační struktuře EU?

Jaké jsou charakteristiky, složení a pravomoci orgánů EU?

Jak a proč jsou nastaveny vzájemné vztahy mezi orgány EU?

Rozdělení funkcí (dělbba moci)

– rozdělení fci:

- horizontální
v rámci EU
- vertikální
čl. státy – EU (viz. soudnictví)

– nutnost reflexe:

- nadstátní povahy
- faktu, že EU není státem, ale MO
- s nutností zajistit rovnováhu s národními zájmy

Nadstátnost -> tandem Komise + Rada

– Komise:

- reprezentuje zájmy EU
- povinně předkládá návrhy opatření (rozhodnutí, právních aktů)

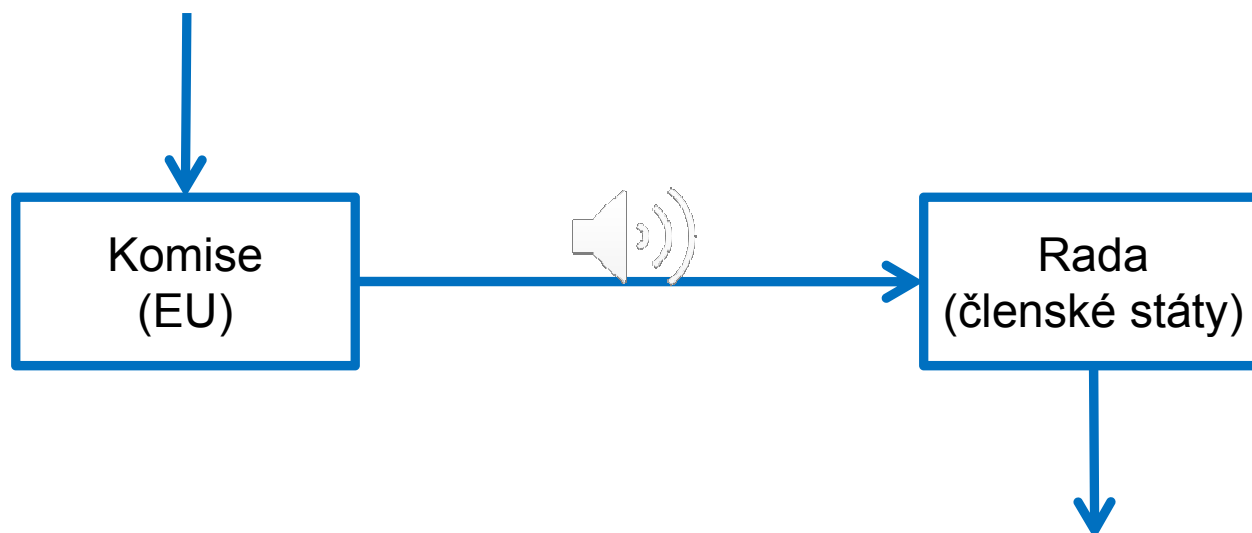
– Rada:

- reprezentuje zájmy čl. st.
  - rozhoduje o jejich (ne)přijetí
- srovnejte s dělbou moci obecně ve státech

Rovnováha při tvorbě rozhodnutí

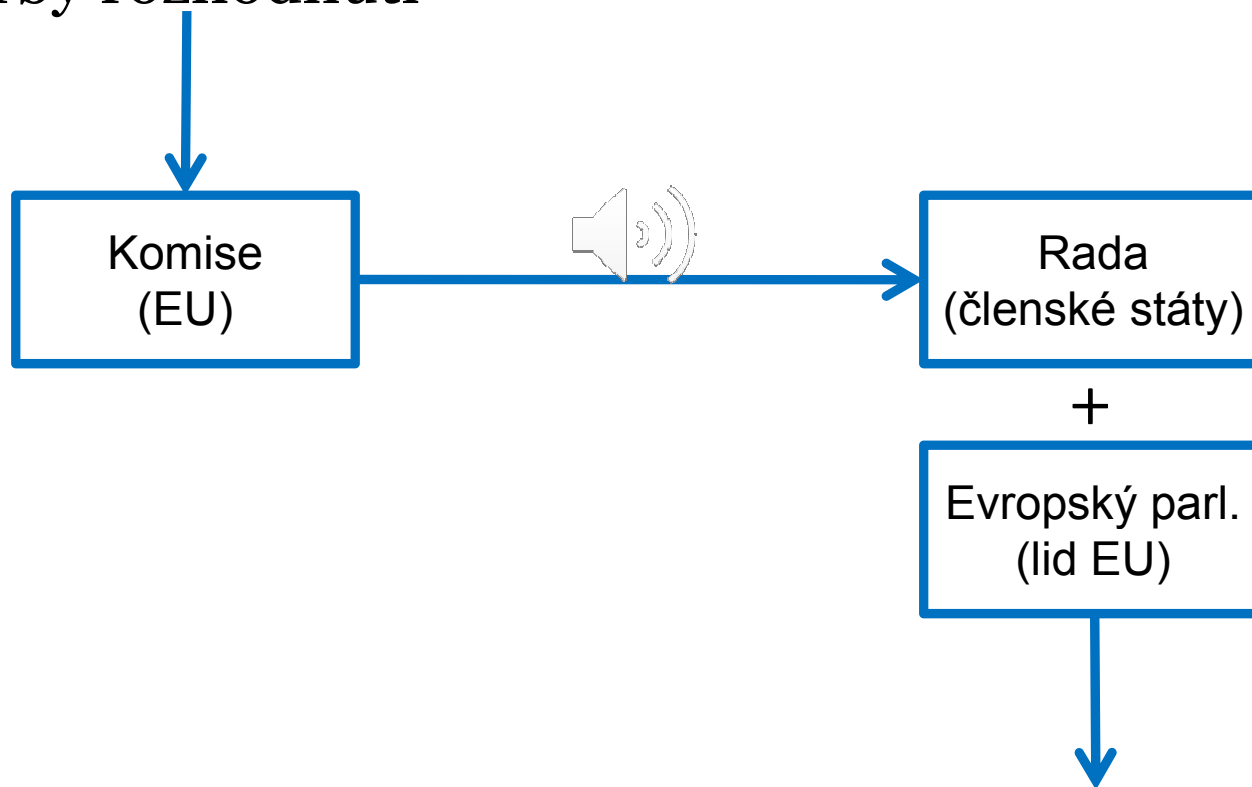
– Proces tvorby rozhodnutí

- Pozn. Zde je vyjádřeno jen schematické vyjádření principu nadstátnosti – dnes je uvedené schéma do značné míry modifikováno, při rozhodování totiž spolupůsobí i Evropský parlament
- vada na kráse?

Rovnováha při tvorbě rozhodnutí dnes

– Proces tvorby rozhodnutí

Přehled orgánů

– Hlavními orgány EU jsou:

- Evropský parlament,
- Evropská rada,
- Rada,
- Evropská komise,
- Soudní dvůr Evropské unie,
- Evropská centrální banka,
- Účetní dvůr.

– Dalšími orgány jsou:

- Hospodářský a sociální výbor
- Výbor Regionů

Principy

- Jednotnost soustavy (EU i 3ES)
- Článek 10 odst. 1 SFEU – „*Fungování Unie je založeno na zastupitelské demokracii.*”
- institucionální rovnováhy (obdoba dělby moci)
  1. Vzájemná nezávislost
  2. Vlastní vnitřní pravidla fungování
    - Rozhodnutí Černobyl
- Loajální mezi–institucionální spolupráce

Evropská komise

– Charakteristika:

- permanentní (5 let);
- kolektivní

(27 – v minulosti jiná pravidla);

Závěry Evropské rady, která se sešla v Bruselu ve dnech 11. a 12. prosince 2008
Z ČR - Věra Jourová, „Hodnoty a transparentnost a rovnost žen a mužů“

- nezávislý;
- kolegiální
- orgán hájící zájmy EU jako celku

– Pravomoci

- iniciativní, výkonný a kontrolní orgán (vláda EU)

Ustavení komise

– Postup ustavení:

1. Evropská rada designuje KV bud. předsedu
  2. designaci schválí EP
  3. Rada po dohodě s DPK schválí KV seznam komisařů
  4. EP en bloc (ne)schválí soubor komisařů
  5. Rada KV jmenuje celou Komisi
- + Evropská rada jmenuje se souhlasem předsedy Komise KV vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

– Zánik fce:

- Individuálně:
  - smrtí, odstoupením, odvoláním (SD)
  - Vysoký představitel odvoláním ER
- kolektivně:
  - EP vysloví nedůvěru (2/3 hlasů)

Komise – činnost a aparát

- Vertikální struktury:
  - 31 generálních ředitelství (DG) – „ministerstva“
  - v čele DG generální ředitel
  - podřízeno Komisaři
- Horizontální struktury
  - specializované služby (např. právní služba)
- Další úřady:
  - Úřad mluvčího, statistický úřad
- cca 32.000 zaměstnanců

Pravomoci Komise

– Kontrolní

- „hlídací pes smluv“ - čl. 258 – 260 SFEU

– legislativní

- iniciativní pravomoc „motor integrace“ - čl. 17 odst. 2 SEU
- delegovaná pravomoc - na základě přenosu pravomoci obsaženého v legislativním aktu, čl. 290 SFEU nebo prováděcí akty čl. 291 SFEU;

– výkonná

- zejména v oblasti hospodářské soutěže;

– a pravomoci ve vnějších vztazích

- na základě pověření sjednává MS - čl. 218 odst. 3 SFEU, čl. 207 odst. 3 SFEU
- zastupuje EU mimo SZBP - čl. 17 odst. 1 SEU

GŘ pro jednotlivé politiky

Doprava a energie
Hospodářská soutěž
Hospodářské a finanční věci
Informační společnost a
médi
Podniky a průmysl
Regionální politika
Rybářství a námořní
záležitosti
Společné výzkumné
středisko
Spravedlnost, svoboda a
bezpečnost

Vnitřní trh a služby
Výkonné agentury
Výzkum
Vzdělávání a kultura
Zaměstnanost, sociální věci a rovné
příležitosti
Zdraví a ochrana spotřebitele
Zemědělství a rozvoj venkova
Životní prostředí
Daně a cla

Rada EU

- Rada = Rada EU = Rada ES = Rada ministrů
- **Pozor:** Rada EU $\neq$ Rada Evropy $\neq$ Evropská Rada!
- Kolektivní orgán, reprezentuje zájmy členských států
- Složení: zástupci vlád čl.st., oprávnění zavazovat svůj stát
- různé formace (variabilní složení: všeobecná rada vs. technické rady)
  - Rada pro všeobecné záležitosti; Rada pro vnější vztahy; Hospodářství a finance; Justice a vnitřní věci; Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a záležitosti spotřebitelů; Konkurenceschopnost; Doprava, telekomunikace a energie; Zemědělství a rybolov; Životní prostředí; Vzdělávání, mládež a kultura)

Předsednictví Rady

- Výkon

- rozhodnutí Rady 2007/5/ES o pořadí pro výkon předsednictví Rady

červenec–prosinec 2017: Estonsko

leden–červen 2018: Bulharsko

červenec–prosinec 2018: Rakousko

leden–červen 2019: Rumunsko

červenec–prosinec 2019: Finsko

- Vysoký představitel Unie pro SZBP předsedá Radě pro zahraniční věci
- Ostatním Radám předsedá čl. st., rotace po **6** měsících

- Možnost:

- ovlivňovat činnost EU prostřednictvím vytváření podnětů pro nová politická a legislativní rozhodnutí (ČR – jaro 2009 a 3E – Ekonomika, Energetika, Evropa ve světě).
- pořádá a řídí pracovních schůzek
- zprostředkování kompromisy

Úřednický aparát Rady

- Sekretariát Rady
- Příprava materiálů po technické a jazykové stránce
- Eliminace diskontinuity (volby st....)

COREPER

- = Výbor stálých zástupců
- aparát permanentního charakteru
- připravuje a koordinuje činnost Rady a usiluje o dosažení předběžné shody, zastřešuje systém výborů a pracovních skupin
  - **COREPER I**: je tvořen zástupci stálých zástupců a jeho úkolem je příprava Rady pro zaměstnanost, sociální politiku a zdraví, Rady pro konkurenční politiku, Rady pro dopravu a telekomunikace, částečně Rady pro zemědělství a rybolov, Rady pro životní prostředí a Rady pro vzdělání a kulturu (**hospodářsko-technické otázky**).
  - **COREPER II**: je tvořen stálými zástupci (velvyslanci) osobně a řeší především **politické otázky**, připravuje činnost Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy, ECOFIN a Rady pro spravedlnost a vnitro
- A věci (90%) a B věci (politicky citlivé)

Pravomoci Rady

- legislativní orgán

přijímá (často společně s Evropským parlamentem) akty sekundárního práva
uděluje Komisi pravomoc k vydávání prováděcích aktů

- pravomoci ve vnějších vztazích

- uzavírání mez. smluv jménem EU

- přijímání rozpočtu EU (společně s EP)

Rada EU - rozhodování

- nadstátnost (!) – derogace principu svrchované rovnosti států
- Vnitřní jednací mechanismy:
  - Některá jednání veřejná
  - Důležitá je úloha předsedy
  - Kulatý stůl
  - Indikační hlasování
  - Zpověď
  - Prodloužení zasedání
- hlasování – v závislosti na řešené otázce:
  - **Prostou většinou** (1 stát = 1 hlas)
procedurální věci – čl. 240 SFEU;
  - **Kvalifikovanou většinou** (tzv. vážené)
vnitřní trhu a obchodu.
  - **Jednomyslné** – bez hlasů proti
v oblasti zahraniční politiky, a otázkách daňových - čl. 31 SEU, čl. 113 SFEU
  - **Speciální většina**
4/5 většina u hlasování podle čl. 7 odst. 1 SEU

System váženého hlasování

Německo, Francie, Itálie, Velká Británie	29
Polsko, Španělsko	27
Rumunsko	14
Nizozemsko	13
Belgie, Česko , Maďarsko, Portugalsko, Řecko	12
Rakousko, Švédsko, Bulharsko	10
Dánsko, Finsko, Irsko, Litva, Slovensko, Chorvatsko	7
Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Lucembursko, Slovinsko	4
Malta	3
CELKEM	352

velké státy (oranžová): **170** hlasů vs. malé státy (modrá): **182** hlasů

Kvalifikovaná většina: **260**

+ demografické kritérium (**62%**): fakultativně kumulativní

+ nad 1/2 většina všech států: obligatorně kumulativní

Změna hlasování v Radě

- Od 1.11.2014
- Nová KV, již ne vážené hlasování
  - Návrh Komise:
    - Min. 55% členů Rady, kteří zastupují min. 65% obyvatelstva zúčastněných států
    - Blokační menšina – členové, kteří zastupují min. 35% obyvatelstva zúčastněných států plus 1 stát navíc
  - Rozhodování bez návrhu Komise/vysokého představitele pak:
    - Min. 72% členů Rady, kteří zastupují min. 65% obyvatelstva zúčastněných států
- Do 31.3.2017 bylo možno rozhodovat podle starých pravidel

Evropská rada

Vrcholný orgán EU

- Neformální vznik 1947 „summit“
- Formálně JEA

Složení :

- hlavy států/předsedové vlád - čl. 15 odst. 2 SEU
- Stálý předseda ER
- Předseda Komise

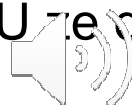
Předsednictví – dříve rotace, nyní stálý předseda „evropský prezident“

– Pravomoc:

- Základní politické otázky
  - Podněty pro další vývoj
  - Obecné politické směry SZB - čl. 26 SEU
  - Změny smluv – čl. 48 SEU
  - Rozhodování o základních hodnotách Unie – čl. 7 SEU
- Rozhodování o uspořádání institucí - čl. 14 odst. 2 SEU, čl. 17 odst. 5 SEU, čl. 236 SFEU

Evropský parlament

- není vrcholným mocenským a legislativním orgánem (srov. s národními P!)
- zástupce lidu a národů EU
- permanentní orgán složený ze 750 + 1 členů
- rozhodnutí Evropské rady 2013/312/EU ze dne 28. června 2013, kterým se stanoví složení Evropského parlamentu.
- funkční období 5 let (srov. Komisi)
- Volby
  - Akt o volbách (1976)
  - všeobecné, přímé (poslanec = reprezentant lidu EU), dle různých volebních systémů
  - hlasovací právo od 18 let, rovnost mužů a žen a tajné hlasování.

Politické skupiny

- Min. 25 poslanců z nejméně jedné čtvrtiny členských států
- 1. Poslanecký klub Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů)
- 2. Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu
- 3. Skupina Evropských konzervativců a reformistů
- 4. Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu
- 5. Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice
- 6. Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance
- 7. Skupina Evropa Svobody a Přímé Demokracie
- 8. Evropa národů a svobod

Member State	(Lisbon Treaty - UK)
Germany	96
France	79
Italy	76
Spain	55
Poland	52
Romania	33
Netherlands	29
Belgium, Czech Republic, Hungary, Portugal, Greece, Sweden	21
Austria	19
Bulgaria	17
Slovakia, Finland, Denmark	14
Ireland	13
Croatia	12
Lithuania	11
Slovenia, Latvia	8
Estonia	7
Cyprus, Luxembourg, Malta	6
TOTAL	705

Ad EP – pravomoci + legislativní procedury

- 1. kontrolní** - vůči Komisi – možnost interpelací, vyslovení nedůvěry; možnost klást otázky i jiným orgánům i Radě, zřizovat vyšetřovací výbory atd. - čl. 17 odst. 8 SEU a čl. 234 SFEU
  1. (pozn. Santerova komise „It was becoming increasingly difficult to find anyone who had the slightest sense of responsibility.L)
- 2. legislativní** - sám neschvaluje rávní předpisy, účastní se dle legislativní procedury
  1. Omezená účast - konzultace
  2. Plná účast - řádná legislativní procedura (spolurozhodování EP a Rady)
- 3. rozpočtové** – navrhuje změny u povinných výdajů, provádí změny u výdajů nepovinných – jedná se o výdaje orgánů EU – do jejich fondů; může zamítnout návrh rozpočtu;

Evropský účetní dvůr

- 27 členů (za ČR Jan Kinšt)
- Kontrolní orgán, nezávislé postavení
- Přezkum hospodaření s financemi EU
- Nemá rozhodovací pravomoci
- Výsledky své činnosti publikuje ve výroční zprávě zveřejňované v Úředním věstníku

Hospodářský a sociální výbor

- Poradní orgán
- Složen z 326 poradců reprezentujících nejrůznější zájmové skupiny
- Jeho stanoviska mají značný politický význam – syntetizují rozporné výchozí zájmy

Výbor regionů

- Poradní orgán
- Složen ze zástupců místních a regionálních samospráv – 329 členů
- Poskytuje konzultace:
  - **povinné** - v oblasti vzdělání, kultury, zdravotnictví, budování transevropských sítí, dopravní, telekomunikační a energetické infrastruktury, hospodářské a sociální soudržnosti, politiky zaměstnanosti a sociální legislativy
  - **Fakultativní** – i u jiných legislativních záměrů

Doporučená literatura

- TÝČ, V. (2017). Základy práva Evropské unie pro ekonomy. 7. přepracované a aktualiz. Praha: Leges.
  - kapitola III. (s výjimkou kapitoly II.6. III.8 a III.10) – str. 58 -75